

Še o XI. srečanju delavcev v kulturi občine Moste-Polje

V zadnji številki smo v kratki vesti zapisali, da je bilo v začetku junija v Senočetih zaključno srečanje vseh članov, ki delujejo v društvih, vključenih v zvezo kulturno-prosvetnih organizacij naše občine. Po prisrčnem pozdravu domačinov je spregovorila predstavnica ZKPO Draga Svetina. Spregovorila je o kulturi ob 30. obletnici osvoboditve in o delu v pretekli sezoni ter na koncu izrekla javno zahvalo vrsti društev, sekcij in prizadevnim posameznikom. Osrednji del njenega govora objavljamo.

V času, ko slavijo jugoslovanski narodi politične in delovne zmage ter ko slovenski narod obuja spomine na zmage naših narodov v težkih dnevih preteklosti, se tudi delavci v kulturi pridružujemo temu občemu slavlju ob 30-letnici svobode.

Mnogi naši delavci v kulturi so borci za osvoboditev že izza stare Jugoslavije, mnogi so se pridružili boju narodov že med štiriletnim bojem narodov Jugoslavije proti fašizmu, vsi skupaj z najmlajšo generacijo pa so se zavzeto vključili v obnovo naše dežele.

Letošnje leto je leto slavlja. Tudi mi bomo rekli še enkrat DA revoluciji in še enkrat HVALA njenim nosilcem.

Po osvoboditvi se je razmahnila tudi kultura. Kulturna revolucija še traja. Tudi nove generacije mladih se nam priključujejo in hočejo svoj delež v

njej. Hočejo ji dati novega poleta, novih moči in svoje znanje, kajti delo, prizadevnost, učinkovitost v kulturi še enkrat delo, to so naloge v naslednjih letih. Za revolucijo in zaradi revolucije prejšnjih in naše generacije.

In dela je še mnogo, kajti kultura je v velikem vrenju. Delavci vseh področij morajo postati angažirani soustvarjalci v kulturi. Zato je treba popolnoma uresničiti samoupravni koncept kulturnega razvoja. Tako pojmovana samoupravna kulturna sodobnost, v kateri so delovni ljudje že dejansko udeleženi, pa ni dosežena samo s tako imenovanim povezovanjem delovnih organizacij in kulturnih ustanov ter krajevnih skupnosti in kulture. To je le en sam, čeprav pomemben del procesa, v katerem se oblikuje nova kultura, ki ima velik osvobajajoč vpliv na celotno združeno delo, ker je tudi sama delo.

Bistvo kulturnega razvoja je zapopadeno v istosmerni razvijajočih se razsežnostih v tem:

— da delavci vseh področij aktivno, enakopravno in redno odločneje sodelujejo pri odločitvah v kulturi,

— da postajajo redno vplivnejši ustvarjalci umetniških del, s čimer bodo izpričali svoje ustvarjalne sposobnosti in

— da temeljne organizacije združenega dela, torej vse samoupravno organizirane delovne enote postanejo važno torišče in čedalje pomembnejši partner pri izkoriščanju priznanih kulturnih stvaritev.

Ko pregledujemo svoje vrste in ocenjujemo delo, lahko ugotovimo, da je bila tekoča sezona razgibana in plodovita. Že doslej smo imeli 111 prireditev, od tega 37 v okviru kulturne akcije.

Priče smo bili pestremu kulturnemu programu, saj so v raz-

Mladinski pevski zbor OŠ Ketteja in Muma je v počastitev 30-letnice osvoboditve večkrat nastopil, 3. junija pa je v Festivalni dvorani, skupaj s še štirimi ljubljanskimi zbori, uspešno nastopil prvič tudi v mednarodni „zasedbi“!

Družno z dekliskim zborom LEPAJTES iz Viljnusa, estonska SSR, so se naši ljubljanski mladi pevci pridružili letošnjim prireditvam in za konec je iz okrog 300 mladih src privrela zanosna Kozinova Slava tebi, domovina!

nih krajih naše občine imeli poleg prireditev, ki so jih pripravila domača društva, še vrsto gostovanj drugih kvalitetnih amaterskih ansamblov: Šentjakobskega gledališča, lutkovnega gledališča Jože Pengov, nastopilo pa je tudi 5 zborov.

V okviru kulturne akcije, ki

je vodena s strani mestne ZKPO, pa so nastopili znani reproductivni umetniki, med njimi člani opere Ladko Korošec, Sonja Hočevar in Vanda Gerlovič, nadalje umetniki Rok Klopčič, Milan Stante, Aci Bertonec, Dejan Bravničar ter Ciril Skerjanc, člani slovenske

drame Janez Rožanec in Marjan Benedičič.

Temu primeren je bil tudi odziv občinstva, ki je izredno lepo sprejelo vse nastope. Lahko ugotovimo, da so bile kulturne prireditve v vseh krajevnih skupnostih nadvse uspešne.

LOJZE ČAMPA — OBLIKOVALEC ABSTRAKTHNIH FORM

Te dni sem obiskala Lojzeta Čampo iz Novih Jarš, kiparja, ki je ves svoj prosti čas posvetil iskanju in odkrivanju novih oblik abstraktnega kiparstva.

Že iz prvih stavek najinega razgovora sem lahko sklepala, da je Lojze Čampa res umetnik, samorastnik, ki je krenil po svoji poti abstraktnega oblikovanja plastičnih figur, da bi potešil svoj notranji nemir. Kiparsko delo Lojzeta Čampe na svoj način ter doživeto posreduje zasnovani in ponazorjeni abstraktni svet prehajajočih oblik.

Morebiti je v življenju mladega kiparja, ki išče sebi najprimernejši način izražanja, uvodna prelomnica, ko se zave, da ne tiči pravi kiparski izraz v samem obrisu telesa,

„Sem Ribničan! Moj oče je bil rešetar!“

tudi ne v strukturalnosti površin ali ritmični detajlov, marveč je polnokrvni kiparski izraz vselej govornica volumnov.

Čampa je v sedmih letih ustvaril dolgo vrsto skulptur in jih tudi že predstavil javnosti. Zadnja letošnja razstava je bila maja v Kostanjevici na Krki.

Povejte, prosim, kaj vas je spodbudilo, da ste postali kipar — oblikovalec lesa?

„Sem Ribničan,“ je dejal in se nasmehnil. „Moj oče je bil rešetar. Morda je nekaj prirojenega, da sem se že kot gimnazijec tudi jaz oprijel lesa. Nekaj je bilo, kar me je neprestano gnalo, notranje tiščalo, dokler nisem vzel v roke dleta in lesa ter začel rezljati.“

Zakaj ste v študentskih letih opustili les?

„V študentskih letih sem se začel ukvarjati z umetniško fotografijo in se ji predal z vso gorečnostjo mladega fanta. Pri tem sem se dokopal do novih spoznanj.“

Res, Lojze se je dokopal do novih spoznanj in tudi do lepih dosežkov, kajti razstavljal je doma in v tujini in marsikatera njegova fotografska stvaritev je dosegla priznanja in zbudila pozornost.

Kdaj ste se ponovno vrnili k dletu in lesu?

„Šele leta 1968. Po končanem študiju sem se zaposlil v Iskri in se posvetil delu kot elektro inženir. Toda ves čas me je neka nepremagljiva želja potihem vlekla nazaj k dletu in lesu. Čutil sem neko notranjo potrebo po rezljanju.“

Začel sem najprej z realističnim oblikovanjem figur in reliefov in nato secesijsko ornamentiranih plastik. Tu sem iskal svoje zadoščenje. Toda nisem ga našel in sem odnehal.“

Zakaj ste odnehal z realizmom in začeli novo pot — svojo pot kiparstva?

„Z realizmom sem odnehal zato, ker je to bilo prirejeno delo po nekaterih slikovnih predlogah in mi je puščalo premalo možnosti za uveljavljanje lastnih idej in izrazov. Tako sem zašel na pot abstraktnega kiparstva, lahko bi rekel, da sem ubral pot iskanja po čisti formi.“

Ali ste kje iskali snov za razmišljanje ali je morda kdo vplival na vas?

„Mislim, da je k moji odločitvi o novi poti iskanja pripomoglo srečanje s kiparjem Jaromom. Snov za razmišljanje pa sem našel pri velikanih kiparstva, kot so Arp, Brancusi in Moore. Morda sem ob njihovih delih naletel na problem plastike, ki pa takrat v meni še ni bil popolnoma dozorel. Šele kasneje sem zaslužil bistvo notranje energije plastike kot oblikovalke zunanje površine.“

Zadnjikrat ste razstavljali letos v Kostanjevici na Krki. Ali ste se dolgo pripravljali nanjo?

„Moja zadnja razstava je bila v Idriji leta 1973. Od takrat do letos v Kostanjevici na Krki nisem več razstavljal. Veste, po vsaki razstavi nastopi pri meni obdobje krize. Takrat iščem v sebi novo formo, novo organsko obliko. Včasih se odpravim v hribe in že med hojo začnem premišljati. Vsako misel si zapišem in ko dozori, jo začnem oblikovati v les. Ponavadi se tudi podredim strukturi drevesnega debla ter tako izrabljam igro naključij.“

Nato mi je Čampa pokazal sobo, kjer so vsa njegova dela spravljena in razvrščena po obdobjih nastajanja. Ko gledaš vse te ogromne volumne plastike, ki ti začnejo zbuhati zavest, ugotoviš, da dosegajo nek ritem in da imajo tudi estetski efekt.

Ob koncu prijetnega pogovora sem Čampo vprašala, kaj je zanj umetnost. Dejal je: „Umetnost ni racionalni fenomen in je tudi ni moč razlagati. Umetnost je treba doživljati in doživlja jo lahko samo likovno občutljiv človek.“

S Čampo se bomo verjetno še srečali, morda na razstavah ali v Novih Jaršah v nje govi hiši. Upravičeno lahko trdim, da od tega preprostega človeka — umetnika lahko pričakujemo nove, še popolnejše kiparske stvaritve.

ANKICA MARJANOVIČ

Včasih nastopijo krize, ko iščem po sebi nove forme in ...

Jubilej godbe

Z razvijajočo se papirno industrijo na Vevčah se je razvijala tudi skrb delavskega razreda za vsesplošno in tudi kulturno osveščenost. Zato je socialna demokratska organizacija papirniških delavcev že 17. maja 1899. spregovorila o ustanovitvi godbe na pihala. Še isto leto so nabavili instrumente in začeli z rednimi vajami. Avgusta leta 1900 je godba že prvič javno nastopila, kar ni bil majhen dogodek za bližnjo in daljnjo okolico. Poleg prvih godbenikov domačinov — brata Fink, Rupret, Jeriha, Šetina, Meljo, Velkavrh in še štirje neznanj — so bili pri godbi tudi delavci iz Gratweina (Avstrija), katere je poklical tedanji za glasbo vnet direktor papirnice.

Različno razgibanost — napredovanja in nazadovanja je doživljala godba v svoji zgodovini. Da bi se održala, je menjala razne pokrovitelje. Dvakrat je tudi prenehala z delom: v prvi svetovni vojni, ko je bilo vpoklicanih nad polovico godbenikov, in v drugi svetovni vojni, ko je na poziv OF o kulturnem molku godba oddala instrumente skupno z notnim arhivom na osvobodeno ozemlje. Po vojni je bila sprva pod okriljem sindikalne podružnice vevške papirnice, potem SKUD Jože Mazovec, DPD Svoboda Polje in Prosto-voljnega gasilskega društva papirnice Vevče — do osamosvojitve kot samostojni papirniški

pihalni orkester pod okriljem ustanoviteljice papirnice Vevče. Vse te organizacije in reorganizacije so različno vplivale na napredek, šele kot samostojnemu orkestru pa gredo uspehi samo strojno navzgor.

Danes je papirniški pihalni orkester domala že prerastel samega sebe. Od prvotnih od 20 do 25 članov orkestra je zrasel do danes v 60-članski kolektiv, katerega tretjina ima povprečno starost 13 let! S tem mu je nedvomno zagotovljeno nadaljnje uspešno delovanje. Ni pa se uspaval na svojih uspehih in dosegl je že opazno stopnjo napredka ne sam o v kvaliteti, ampak je uvedel — prvi med amaterskimi orkestri v Jugoslaviji — spremembo v zasedbi ter uvedel tudi skupino bobnov.

Uspehov pa ni dosegel samo v doslej naštetem, ampak je orkester sodeloval na vseh republiških revijah in tekmovanjih z bolj ali manj uspešno uvrstitvijo. Največji uspeh je imel leta 1972, ko si je na predtekmovanju po doseženih točkah prigrabil 4. mesto v republiki, v finalnem delu tekmovanja: v Portorožu pa peto mesto med amaterskimi pihalnimi orkestri SR Slovenije.

Za neumomo in vztrajno delovanje je prejel odlikovanje predsednika Tita. Z redkim, če ne edinim priznanjem, ki ga je dobil kot amaterski pihalni orkester v Sloveniji, in pa s sre-

brnim znakom OF, ki mu ga je podelila konferenca SZDL mesta Ljubljana, se orkester lahko ponaša in pohvali.

Dosega takih uspehov pa zahteva veliko vztrajnosti in požrtvovalnosti. To zdrži le godbenik, ki mu je muziciranje priraslo k srcu — in takih je v vevškem papirniškem pihalnem orkestru veliko.

Danes človek z veseljem in prijetnim občutkom poslušaja izvajanje orkestra. To že ni več igranje, ampak muziciranje, do katerega je privedel orkester njegov dolgoletni strokovni vodja Franc Grebensek.

Praznovanje lepega jubileja — 75. obletnice obstoja — bo orkester tudi slavnosti primerno svečano pripravil in izvedel. V petek 5. septembra bo izvajal slavnostni koncert, v nedeljo 7. septembra pa bo gostil še 10 drugih pihalnih orkestrrov, s katerimi vevški tesno sodelujejo in tudi izmenjujejo gostovanja. Skupno bodo izvedli paradno pihalnih orkestrrov, kar bo edinstven dogodek med pihalnimi orkestri.

Dnevi od 5. in 7. septembra bodo torej kulturni praznik ne samo orkestra, ampak tudi tovarne, okolice in občine. Z obiskom bomo dali priznanje papirniškemu pihalnemu orkestru in počastili gostujoče pihalne godbe. Eno pa je gotovo: PPO naj služi za zgled vsem drugim kulturnim dejavnostim v kraju.

N. Z. in S. R.

